

UČEBNÍ OSNOVY

Vzdělávací oblast : **Člověk a společnost**
Vyučovací předmět : **Dějepis**

Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět **Dějepis** se zaměřuje na rozvíjení vlastního historického vědomí, poznávání společenských jevů, procesů, hodnot a osobností, které v minulosti vytvářeli obraz světa a jež se promítají do současnosti. Žáci se naučí hledat spojení současných společenských dějů s minulostí. Vnímají hlavní vývojové linie evropských civilizací v rovině národních, regionálních a lokálních dějin. Získají orientaci v historickém čase. Postupně se dopracují k chápání souvislostí dějinných událostí a procesů.

Pomocí historických pramenů se žáci seznámí s minulostí. Využívají zprostředkovaných zdrojů historického poznání – muzea, knihovny, archivy, populárně vědecká literatura.

Postupně se naučí chápat odlišnosti náboženských a civilizačních soustav, což vede k rozvíjení snášenlivosti a tolerance. Získávají úctu k odkazu vlastního národa, evropských civilizací i civilizací ostatních. Prohlubuje se u nich respektování neopakovatelnosti a důstojnosti lidského života. Utvářejí si pozitivní hodnotový systém opírající se o historickou zkušenost lidstva.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v oblasti směřuje k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, k utváření a upevnování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, k promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a k jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, k rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti

- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

1. Společné výchovné a vzdělávací strategie k rozvoji klíčových kompetencí

Výuka předmětu přispívá k rozvoji klíčových kompetencí takto:

Kompetence k učení:

- učitel zadává referáty na dané téma, a tím se žák učí vyhledávat a třídit informace
- učitel nabízí různé zdroje informací, a tím vede žáka k samostatnému získávání, zpracování a vyhodnocování informací vhodnými metodami (encyklopedie, internet, atlas, nástěnné mapy, ...)
- učitel jasně, stručně, srozumitelně a v souvislostech provádí výklad, a tím se žák učí správnému užívání historických termínů

Kompetence k řešení problémů:

- učitel seznamuje žáky s omyly a chybami dřívější doby, a tím vede žáka k rozpoznávání nejrůznějších problémových situací ve škole i mimo ni.

Kompetence komunikativní:

- žák rozvíjí komunikativní dovednosti tím, že připravuje pro své spolužáky informace o různých historických událostech

Kompetence sociální a personální:

- učitel zadává úkoly pro skupinovou práci, a tím učí žáka asertivnímu chování, respektování odlišných názorů spolužáků a při nesouhlasu vhodnému argumentování

Kompetence občanské:

- učitel seznamuje žáky s kulturou, hodnotami, tradicemi a zvyky národů, a tím je vede k respektování rasových, náboženských a kulturních odlišností
- učitel seznamuje žáky s právními dokumenty v jednotlivých zemích, a tím napomáhá žákům utvářet si pravidla soužití v třídním kolektivu
- učitel navštěvuje s žáky kulturní a historické památky regionu, a tím podněcuje žáky k utváření kladného vztahu k národním památkám, hodnotám a k jejich ochraně

Kompetence pracovní:

- učitel poskytuje žákům různé pomůcky a materiály (texty, mapy, grafy, ...), a tím vede žáka k rozvoji orientace a k dodržování vymezených pravidel
- učitel seznamuje žáky např. se starými řemesly, pracovními postupy a nástroji, a tím částečně ovlivňuje výběr budoucí profese žáka

Kompetence digitální :

- učitel vede žáky k volbě a účelnému využívání vhodných digitálních technologií při plánování, realizaci a hodnocení činností s digitálními historickými zdroji, prameny a programy;
- učitel seznamuje žáky s různými možnostmi, jak komunikovat činnosti a výsledky práce s digitalizovanými historickými reáliemi prostřednictvím různých digitálních technologií a nástrojů pro komunikaci a sdílení;
- učitel klade důraz na bezpečnou a efektivní komunikaci žáků, učím je odpovědnému chování a jednání v digitálním prostředí

2. Tematické okruhy průřezových témat zařazené do předmětu

OSV Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

OSV 1 Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium

Sociální rozvoj

OSV 6 Poznávání lidí – rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech;

OSV 7 Mezilidské vztahy – lidská práva jako regulativ vztahů;

OSV 8 Komunikace – specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů);

OSV 9 Kooperace a kompetice – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny);

Morální rozvoj

OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci

VDO Výchova demokratického občana

VDO 1 Občanská společnost a škola – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

VDO 2 Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

VDO 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protíváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

VMS Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

VMS 1 Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích;

VMS 2 Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa; Evropa a svět;

VMS 3 Jsmo Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; co Evropu spojuje a co ji rozděluje;

MkV Multikulturní výchova

MkV 2 Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti);

MkV 3 Etnický původ – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku

MkV 4 Multikulturalita – naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem;

MkV 5 Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; otázka lidských práv, základní dokumenty

EV Environmentální výchova

EV 1 Ekosystémy – lidské sídlo – město – vesnice

EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj,);

MV Mediální výchova

MV 1 kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu

MV 2 interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá;

MV 4 vnímání autora mediálních sdělení – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení;

MV 5 fungování a vliv médií ve společnosti – vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy;

3. Učební plán předmětu

ročník	6.	7.	8.	9.	celkem
Dějepis	2	2	1	2	7

Poznámky k učebnímu plánu

V předmětu **Dějepis** je realizován obsah vzdělávací oblasti **Člověk a společnost**.

Výuka dějepisu probíhá na 2. stupni v hodinových dotacích uvedených v tabulce. Tématické okruhy postupují od nejstarších dějin po současnost. Témata jsou rozdělena do jednotlivých ročníků:

6. ročník – **Pravěk, Starověk**

7. ročník – **Středověk**

8. ročník – **Novověk**

9. ročník – **Nová doba**.

K výuce dějepisu slouží na 2. stupni učebna dějepisu. V hodinách jsou využívány atlasy, nástěnné mapy, odborné nástěnné materiály, odborná literatura, údaje na zpětném projektoru, programy na videokazetách. Jsou zařazovány různé formy práce.